

CAREER ROCKET

ПРОЕКТЪТ КАРИЕРНА РАКЕТА

Уважение, възможности, избор,
знание, равенство и обучение

JUST/2015/RGEN/AG/ROLE/9706

Важни неща, които трябва да
знаете:

- Равнопоставеност на мъжете и жените и свързаните с нея понятия
- Икономически последици от неравнопоставеността на половете
- Кариерни възможности в STEM

www.career-rocket.eu

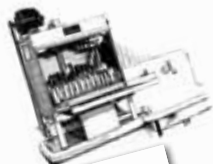

Тази публикация се осъществява с финансовата подкрепа на програмата Права, Равенство и Гражданство (REC) на Европейския съюз. За съдържанието на тази публикация носи отговорност единствено консорциумът от НПО, с водеща организация ф-я ДООИТ и при никакви обстоятелства то не може да се разглежда като отразяващо мнението на Европейската Комисия.

Кои са
известни като
компютрите на
Харвард.

?

Кой е изобретил първата
автоматична съдомиялна
машина с успех на пазара

Кой е открил полимера
„Кевлар“, който се
използва в полицейските
бронежилетки

Кой е открил силикона,
който използваме в
ежедневието

Кой разработва
първата къща със
соларни панели

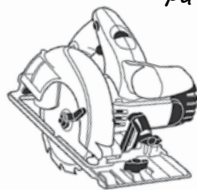

Коя е първата жена
прелетяла сама
Атлантическия
океан

?

Кой е измислил
циркуляра

Назовете три жени
носителки на Нобелова награда
за науката след 2000 г.

?

Дискриминация въз основа на пола – Систематично, неблагоприятно третиране на физически лица въз основа на техния пол, като им се отказват права, възможности или ресурси.

Половата дискриминация (известна още и като **сексизъм**) е комплекс от предразсъдъци и прояви на дискриминация и/или омраза към хората, насочена в зависимост от техния пол, но терминът може да се отнася и до принципното разделение на хората по този признак.

Според сексистките представи и предубеждения между половете има базови различия, които предопределят различна социална роля, различна сексуална свобода и различен правен статут за мъжете и жените. Тези теории могат да се отнасят до редица вярвания или модели на мислене:

- убеждението, че единият пол е по-висш от другия;
- бинарност в разбирането за половете: че всеки един човек принадлежи или към мъжкия или към женския пол, и не може да има никоя от характеристиките на другия;
- произтичащата от горното идея за стереотипизиране на понятието за мъжественост (полова роля) за мъжете (пол) и стереотипизиране на понятието за женственост (полова роля) при жените (пол).

Сексисткото мислене в повечето случаи е насочено в полза на мъжкия пол, но може да бъде и в обратна посока. Най-често се смята, че жените са по-добри от мъжете в някои дейности (напр. домакинство, отглеждане на деца, ръкоделие и др.), докато мъжете ги превъзхождат във всички останали области на живота. Като резултат от това на жените се отказва достъп до определени професии, а в някои държави — и въобще до образование, и социална изява.

На законово ниво развитите държави (предимно западни общества) полагат усилия да се борят със сексистките прояви чрез антидискриминационни закони, особено по отношение на работното място, тъй като дори в тях, сексизмът е наличен в обществените сфери и социалните стереотипи.

Полово разделение на труда – Социално определени идеи и практики, които определят какви роли и дейности се считат подходящи за жените и мъжете. То се отнася до различните видове работа, която мъжете и жените извършват като последица от тяхната социализация и възприетите модели на работа в определен контекст.

Равнопоставеност на жените и мъжете – Равнопоставеността между половете означава, че жените имат същите възможности в живота, както мъжете, включително способността да участват в публичната сфера. Справедливостта, основана на пола означава еквивалентност в живота на резултатите за жените и мъжете, признаване на техните различни потребности и интереси, изискващи преразпределение на властта и на ресурсите.

Равенството по пол е свързано с предоставянето на честно и справедливо разпределение на ползите и отговорностите между жените и мъжете. Концепцията признава, че жените и мъжете имат различни нужди и способности, както и че тези различия трябва да бъдат идентифицирани и решавани по начин, който коригира дисбаланса между половете.

Обучение по равнопоставеност на половете – това е процес, който има за цел да повиши чувствителността и капацитета по отношение на проблемите на равнопоставеността, за да се постигне промяна в посока към установяване на реална равнопоставеност на половете.

Чувствителност по отношение на равнопоставеността на половете

Това е способността да се осъзнаят и подчертаят съществуващите различия между жените и мъжете, проблемите, отнасящи се до равнопоставеността и неравенствата между жените и мъжете и те да се отразят в разработваните стратегии и дейности.

Равенство на половете – Това е липсата на дискриминация въз основа на пола на дадено лице при достъпа до власт, възможности, разпределение на ресурси или ползи и достъп до услуги.

Роли, определени от принадлежността към даден пол - Социалните роли на пола представляват различните заучени поведения в дадено общество, общност или социална група, които се отразяват на дейностите, задачите и отговорностите, определящи един човек като мъж или жена. Половите роли са предопределени от възрастта, класата, расата, етническата принадлежност, религията и географската и, икономическата и политическата среда. Промените в половите роли често се предизвикват от промяната на икономическите, физическите и политически обстоятелства и са свързани с усилията за по-добро развитие. Мъжете и жените имат различни роли в обществото. Те се отразяват на дейностите, приети за присъщи на мъжете и жените, основавайки се на съществуващите различия, подчертавани от половото разделение на труда. Те се появяват в хода на социализация на отделните индивиди още на много ранна възраст чрез идентифициране със специфични характеристики, свързани с качествата и способностите на мъжете и жените.

Достъп и контрол – Продуктивната, репродуктивната и обществената роли изискват използването на ресурси. Като цяло, жените и мъжете имат различни нива, както по отношение на достъпа (възможност да се възползват от нещо) до ресурсите, необходими за тяхната работа и реализация, така и по отношение на контрола върху тези ресурси. Ресурсите могат да бъдат икономически: като земя или оборудване; политически: като представителство, лидерство и юридически структури; социални: като грижа за детето, семейно планиране, образование.

Социална конструкция на половите роли - Отнася се до това как обществото оценява и разпределя задълженията, ролите и отговорностите на жените, мъжете, момичетата и момчетата. Това диференцирано оценяване създава половото разделяне на труда и определя разликите в достъпа до богатата и вземането на решения, които от своя страна влияят върху властовите взаимоотношения задълбочават социалните роли на пола. Това се случва на различни нива от социализацията на двата пола, включително в семейството, религията, образованието, културата, средата и медиите.

Социални роли на пола и култура – Културата се отнася до начина на живот на хората, вярванията, ценностите, ритуалите, моделите на взаимодействие и социализация, които определят качествата, ролите, отговорностите и очакванията в дадено общество. Тя определя какво иска обществото и какво очаква от жените, мъжете, момичетата и момчетата. Тя определя статуса и властовите взаимоотношения между жените, мъжете, момичетата и момчетата. Социалните роли са резултат на културния контекст и социализацията в обществото.

Примери за това са:

- Предпочитанията за дете момче пред дете момиче
- Определянето на право на собственост
- Системите за образуване/даване на имена
- Брачни практики
- Насилие, определено от пола

Стереотипи, определени от пола – Стереотипите представляват структурирани набори от вярвания и обобщения относно личните атрибути, разлики, поведения и роли на определена социална група. Половите стереотипи обикновено са подчинени на предразсъдъци, често са преувеличени представи за жените и мъжете, които се използват в ежедневието.

Полова справедливост – Това е процес на установяване на справедливо отношение към жените и мъжете. За да се осигури справедливост, често има нужда от компенсиране на някои исторически социални „потоци“, които пречат на жените и мъжете да се развиват и работят при равни условия.

Проблеми на равнопоставеността на половете – Разкриване на неравнопоставеността на половете, което често е нежелателно; резултатите от някои видове дискриминация или потисничество. Проблемите на равнопоставеността се появяват когато има неравенство, несправедливост или диференцирано третиране на отделни лица или група от хора само на основание на социалните очаквания и половете белези.

Трансформиране на социалните роли на пола

Тук става дума за ситуации, в които жените и мъжете променят начина си на мислене от патриархално мислене към перспектива на равнопоставеност на половете.

Насилие, основано на пола – Всяко действие, което причинява или цели да причини увреждане или негативни последици във физическото, сексуалното, психологическото и емоционалното или икономическото състояние на индивида, като тези действия са мотивирани и провокирани от характеристиките на пола или сексуалната ориентация и идентификация на жертвата. Жертвите на насилие, основано на пола са предимно жени и момичета, но мъже също могат да станат обект на такова насилие.

Насилието срещу жени и момичета се корени в неравностойните властови отношения. Това е чиста проява на подчинения социален статус, който заемат жените и момичетата. Обществото е създадо много различни норми и очаквания за поведението и ролите, които трябва да бъдат извършвани от мъжете и жените. От жените се очаква да извършват главно домакинската работа и да бъдат покорни, да служат на другите и да имат търпение. От мъжете, от друга страна, се очаква да работят извън дома, да печелят и да осигуряват издръжката и защитата на семейството. От тях се очаква да бъдат властни и силни.

Насилието е инструмент за утвърждаване и поддържане на полови роли и за наказване на жените, които не се съобразяват с тях. Домашното насилие се приема за оправдано, ако жената не изпълнява своите „майчински“ или „съпругески“ задължения.

Семейни задължения и кариера. Жените са изправени пред по-големи предизвикателства при съвместяването на професионалния и семейния живот. Семейните задължения като грижата за децата, за болните и възрастните в семейството са разпределени неравномерно между жените и мъжете. Жените все още носят основната отговорност за грижата за децата. Броят на жените, които вземат отпуск за отглеждане на дете е много пъти по-голям от този на мъжете. Независимо, че работата на непълно работно време е въпрос на личен избор, по-често жените прибягват до него, за да балансират между работата и семейните задължения.

Разпределение на семейните задължения. В общия случай домакинските задължения и грижата за малките деца тежи почти изцяло на раменете на жените. От една страна това води до много по-дълъг работен ден и липса на свободно време за жените, а от друга страна това пречи на тяхното кариерно израстване, тъй като те често трябва да правят компромиси в името на семейството, а това се счита за съвсем естествено.

Нагласата към семейните роли упражнява натиск и върху мъжете, които като са поели ролята на глава на семейството са се натоварили с отговорността да печелят необходимите доходи, за да издържат семейството си. Тогава на мъжете, чиито съпруги/партньорки имат по-високи доходи се гледа с по-малко уважение.

Неравнопоставеност на половете в образованието и кариерното развитие. Поведението, което е „социално приемливо“ често влияе на нашите решения за бъдещето, дори да не си даваме сметка за това. Образованието е важен фактор и заслужава специално внимание, защото отваря вратите на младежите към перспективите на трудовия пазар.

Момичетата често биват насърчавани да изберат области, които по традиция се приемат за „женски“, и поради това са с по-нисък социален статус и съответно по-ниско платени. Почти във всички страни в университета момичетата са повече в специалности като педагогика, здравеопазване и социални грижи, други хуманитарни науки и изкуства. За сметка на това момичетата избират по-често и главно инженерство, IT специалности.

Дори при положение, че няма неравновесие в нивото на обучение на мъжете и жените разликата се появява в последващата им възможност да си намерят работа по специалността. Дори в сферата на образованието, която по традиция е професионален избор с по-ниско заплащане, по-престижните и добре платени позиции се заемат от мъже. В България жените са над 84% от учителите в системата на началното и средно образование, докато половината от преподавателите в университетите са мъже.

Полово разделение на труда. Половото разделение на труда се отнася до различни видове труд, извършван от мъжете и жените, в следствие на възприетите модели. Следвайки тези общо приети модели, някои професии (като учителската професия) се феминизират, тъй като се възприемат като изискващи типично женски качества и характеристики (емпатия, уважително отношение, комуникативни умения и т.н.).

Разлика в заплащането. Често на жените се заплаща по-малко, отколкото на мъжете за извършване на една и съща работа. Една от основните причини е начинът, по който се оценяват уменията на жените и мъжете. Всяка работа, която изисква подобни умения, квалификация и опит обикновено се заплаща по-ниско, когато се извършва основно от жени.

Стъклен таван или невидими бариери. Кариерното развитие на жените и достъпът им до високо платени позиции е възпрепятстван от тъй-наречения „стъклен таван“. На жените се отказва достъп до лидерски позиции, тъй като те се смятат за по-емоционални, нерешителни и непрактични в сравнение с мъжете. Девет от всеки десет членове на управителните съвети на най-големите компании са мъже. Тъй нареченият „стъклен таван“ представлява **невидима бариера за високообразованите и квалифицирани жени**, търсещи високи позиции в различни професионални области.

Съществува убеждението, че жените са предразположени към емоционални решения, които не са в полза на бизнеса.

Стереотипите, вкоренени в нашето съзнание осигуряват предимство за мъжете, независимо от квалификацията и уменията на жените, кандидатстващи за дадени позиции.

Безработица. Жените са по-голямата част от безработните по света, в същото време голяма част от работещите жени работят в неформалния сектор. Според оценка на Световната Банка почти 1/3 от световния Брутен вътрешен продукт се дължи на неплатения домашен труд на жените.

Ролята на жената като майка и домакиня доминира в общото възприятие за женския пол, при което от една жена се очаква да прекарва по-дълго време вкъщи, където са съсредоточени нейните задължения и отговорности. Това е причината за затруднения достъп на жените до пазара на труда и за по-ниското заплащане, което те получават за извършване на един и същи труд. Разделението по пол на професиите и дейностите е факт, който се възприема механично, без да му се обръща никакво внимание.

Но уменията нямат пол: стремежът към знания и самоусъвършенстване няма пол и изключенията от правилото в избора на образование и професионална реализация доказват това твърдение, което е щастливо обстоятелство както за мъжете, така и за жените.

Какво означава “STEM” и защо е важно?

Ако следите новините, сигурно сте чули учители, политици, родители или бизнес ръководители да говорят за “STEM” и колко е важно това. Какво всъщност означава STEM и защо ни е да мислим за кариера в STEM?

STEM е съкращение, което се отнася до академично (университетско) образование в областта на Наука, Технология, Инженерство и Математика (на български това би звучало като НТИМ, но STEM вече е част от приетия жаргон). Обикновено за STEM говорим, когато става дума за образователни политики и учебни програми. Областите, свързани със STEM привлякоха вниманието през последните години, тъй като те са основни компоненти на днешната конкурентна глобална икономика. Ако търсите подробности за възможните кариери в STEM, запознайте се с няколко причини да се ориентирате именно към тези области.

Причини за избор на STEM кариера:

1. Ще живеете и работите на гребена на вълната. STEM професионалистите са инженери в областта на космонавтиката, строителни инженери, астрономи, програмисти, специалисти по роботика, компютърни специалисти, изследователи на материалите и храните, физици и химици, математици, както и учители по всички тези предмети. Всяко едно от тези занятия ни кара да разбираме по-добре света и директно да изграждаме бъдещето. STEM професионалистите създадоха космическия телескоп Hubble, с който се наблюдава Космоса; създадоха интернет; построиха най-високата сграда в света и продължават да разширяват знанията за болестите и новите медицински лечения. Експертите предричат, че дори традиционните „не технически“ области и производства ще разчитат много повече на професионалисти със STEM умения, тъй като технологията завладява всичко.

2. Ако сте избрали STEM кариера можете да разчитате на много по-голяма сигурност в заетостта. Нито едно работно място не е 100% сигурно; но, поради нарастващото търсене, професионалистите, работещи в областите на STEM имат много повече шансове за работа от останалите. Този факт може да реши колебанията относно решението за вземане на студентски заем на пример. Повечето студенти, завършващи някаква STEM специалност намират работа незабавно.

3. Придобивате универсални умения. Макар че преходът от професията на геолог до тази на програмист изглежда труден, основният фокус както на високотехнологичните умения, така и на строгия подход към решаването на проблеми са едни и същи във всички области на STEM. Освен това ма-

тематиката, науката и програмирането са универсални езици, които помагат на екипи от целия свят да си сътрудничат при решаването на сложни проблеми, позволявайки на отделни специалисти да работят по много различни проекти. Наблюденията на работодателите също показват, че мениджърите предпочитат да наемат служители, които умеят да решават проблеми и мислят аналитично – умения, които са в сърцето на STEM образованието.

4. Ще видите, че там има по нещо за всеки. Това, което свързва всички STEM области заедно е фокуса върху решаването на проблемите и създаването на ново знание и това, че там има по нещо за всеки. Помислете как и къде искате да прекарвате времето си: дали лабораторията е предизвикателна среда за вас, или предпочитате да бъдете на терен? Обичате ли да строите разни неща или предпочитате да ги разглобявате? Интересува ли ви човешкото тяло или по-скоро далечните галактики? Геолозите прекарват доста време навън, докато химиците са по-скоро затворени в лабораториите. Микробиолозите изследват миниатюрни организми, докато астрофизиците изучават космоса и цялото му съдържание. Много днешни STEM професии не са съществували преди 10 години, а след десет години сигурно ще има професии, които днес не можем дори да си представим.

Къде са жените в областите STEM?

Истината е, че има крещящ недостиг на квалифицирани жени и студенти в областите на STEM. Статистиките са различни в различните страни и дисциплини, но общо погледнато жените са само 15-25% от настоящата работна сила в STEM и разломът се разширява.

Защо е важно това?

Първо, няма никакви доказателства, че момичетата са по-малко способни в тези области, по-скоро те се „чувстват“ по-неспособни, като това отчасти се дължи на стереотипа.

Съществува тенденцията работните места в STEM да са по-добре платени, което означава, че липсата на жени в тези роли допринася за разликата в доходите на жените и мъжете.

Липсата на жени в тези области означава по-малко женски ролеви модели, както за настоящите работещи жени в STEM областите, ката и за момичетата, които все още избират професия.

Бъдещи умения

Въпреки, че никой не може точно да предвиди как ще изглеждат работните места в бъдеще, има седем умения, които ще бъдат важни за бъдещия ви успех.

1. Гъвкавост на мисълта и умение за комплексно решаване на проблемите: Бъдещето ще донесе проблеми, които не сте виждали преди в свят, в който нямате опит. За да се решат тези проблеми трябва да имате гъвкав ум и да мислите извън традиционното, да виждате по-общата картина на нещата и да ги пренареждате, за да намерите решение. За щастие тези умения могат да се развиват и просто се нуждаят от практика. Колкото по-сложни проблеми се мъчите да решавате, толкова по-гъвкав ще стане вашият мозък!

2. Критично мислене: Технологията ще автоматизира голяма част от съществуващите днес професии, но сигурно няма да ѝ се доверите да мисли критично вместо вас; ето защо бъдещата ви кариера ще изисква от вас отлични умения за критично мислене. Непрекъснато ще се нуждаете от анализ на различни ситуации, сравняване на различни възможности и вземане много бързо на решения на базата на логика и разсъждения.

3. Креативност: Тревожите ли се, че роботите ще отнемат работата ви? Колкото сте по-креативни, толкова по-малко вероятно е да ви заместят с робот! Докато роботите могат да бъдат много по-добри от вас в пресмятането и диагностицирането на проблемите, ВСЕ ОЩЕ не стават за създаване на оригинално съдържание, да мислят нестандартно и абстрактно.

4. Човешки умения: Чуйте, машините евентуално ще ни завладеят и технологиите ще напредват до безкрай, затова ние, хората, трябва да останем заедно! Ако искате да успеете на бъдещия пазар на труда, трябва да научите как да работите едновременно с хора и машини, което означава да използвате емоциите си, емпатията и да се научите да слушате.

5. STEM: Въпреки че позициите, свързани с технология, инженерство и математика в момента са на върха, не очаквайте те да отпаднат в бъдеще. Тъй като технологиите се развиват, ще ви бъдат необходими още по-съвършени STEM умения, за да сте в крак.

6. SMAC: Със сигурност вече сте чували за STEM, но едва ли сте чували за SMAC (социални, мобилни, аналитични и облачни). Интересно, нали? Усвояването на всички тези умения/платформи ще ви даде огромни предимства на бъдещия пазар на труда!

7. Интердисциплинарни знания: Бъдещата ви кариера ще изисква от вас да събирате информация от много различни области, за да успеете да намерите креативни решения на бъдещи проблеми. Това умение се придобива лесно. Започнете да четете колкото можете повече за всички, което ви интересува. Когато се запишете в колеж или университет помислете да следвате едновременно две специалности в напълно различни области.

ПРОЕКТЪТ КАРИЕРНА РАКЕТА :

Уважение, възможности, избор, знание,
равенство и обучение

Проектът **Карьерна РАКЕТА** се изпълнява от пет партньорски неправителствени организации от България, Хърватия, Гърция и Румъния.

Проектът представлява вълнуваща възможност за момчетата и момичетата да разширят своите кариерни хоризонти, а за учителите да тестват нова методика за интегриране на равнопоставеността на момичетата и момчетата в училищните програми

Карьерна РАКЕТА помага на момичетата и момчетата да преодолеят половете стереотипи и да изберат алтернативни и перспективни кариери

Карьерна РАКЕТА помага на момичетата и момчетата да придобият равен старт в професионалния живот

Карьерна РАКЕТА повишава капацитета на учителите и възпитателите да интегрират идеята за равнопоставеност на момичетата и момчетата в цялата учебна програма и да я поставят в основата на гражданското образование.

Карьерна РАКЕТА повишава капацитета на училищата да осигуряват професионално ориентиране без полови стереотипи.

Целеви групи и мултипликатори на идеите на проекта

Учители, директори на училища, педагози, кариерни консултанти, представители на Министерството на образованието, ученици, родители, младежки организации.

Работни пакети

РП1: Анализ на учебните програми и развитие на насоки за интегриране на проблематиката на равнопоставеността и инструменти за обучение на учители, преподаватели и ученици.

Входящо проучване на нагласите на учителите и учениците към равенството между половете

РП2: Обучение по равнопоставеност на половете за учители, преподаватели и ученици

Провеждане на семинари за изграждане на капацитет на училищни ръководства относно разработване и прилагане на училищната политика за равнопоставеност

РП3: Училищни фестивали на кариерата. Ден на момичетата. Ден на момчетата.

РП4: Насърчаване на културата на равнопоставеност на момичетата и момчетата в училище: Национални конкурси за звание „Училище без стереотипи“

